

# آنچه در مورد ناتوانی یادگیری باید بدانیم (تعریف- انواع- تشخیص- درمان)

تالیف

سعدی عبدالملکی

فهیمه آرین

ویراستار علمی

دکتر رحمت الله خوارزمی رحیم آبادی



انتشارات آوای نور

تهران- ۱۳۹۵





سرشناسه	:	عبدالملکی، سعدی، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آنچه در مورد ناتوانی یادگیری باید بدانیم (تعریف - انواع - تشخیص - درمان) / تألیف سعدی عبدالملکی، فهیمه آرین؛ ویراستار علمی رحمت الله خوارزمی رحیم آبادی.
مشخصات نشر	:	تهران : آوای نور، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۸ص: جدول؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۲۵۰-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. [۱۰۵].
موضوع	:	کودکان ناتوان در یادگیری Learning disabled children
موضوع	:	یادگیری -- اختلالات Learning disabilities
شناسه افزوده	:	آرین، فهیمه، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده	:	خوارزمی رحیم آبادی، رحمت الله، ۱۳۵۲ - ، ویراستار
رده بندی کنگره	:	LC۴۷۰۴۷۳/۱۳۹۵ ۴۲۸ع /
رده بندی دیویی	:	۹/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۴۷۲۹۸۹



تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،  
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

## آنچه در مورد ناتوانی یادگیری باید بدانیم

(تعریف - انواع - تشخیص - درمان)

تألیف: سعدی عبدالملکی - فهیمه آرین

ویراستار علمی: دکتر رحمت الله خوارزمی رحیم آبادی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۲۵۰-۱

قیمت ۹۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است



---

## فهرست مطالب

---

۷	پیشگفتار مؤلفین .....
۹	مقدمه .....
۱۳	واج‌شناسی یا آگاهی واجی .....
۲۱	زبان .....
۳۳	حرکت .....
۴۱	ادراک دیداری - فضایی .....
۴۷	حافظه .....
۶۳	سرعت پردازش .....
۷۳	توجه و تمرکز .....
۸۵	عملکرد اجرایی .....
۹۵	دستورالعملهایی برای استفاده از مطالب این کتاب .....
۱۰۵	منابع .....
۱۰۷	واژه نامه .....



---

## پیشگفتار مؤلفین

---

دانش‌آموزان مبتلا به مشکلات ویژه یادگیری بزرگترین گروه از دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه را تشکیل می‌دهند

این تعداد بسیار در گروه خود هم دارای تنوع هستند و هرکدام از آنها در یکی از گروه‌های مشکلات ویژه یادگیری قرار می‌گیرند. و به طبع هر گروه دارای خصوصیات خاص و منحصر به فردی می‌باشد که باعث تشخیص آنها در بین سایر گروه‌ها می‌شود و همچنین نکته قابل توجه که کار تشخیص را از یک مشاهده ساده به یک کار تخصصی تبدیل می‌کند این است که هرکدام از انواع مشکلات ویژه یادگیری علاوه بر خصوصیات منحصر به فرد که گفته شد و دارند. در یک سری از نشانه‌ها با گروه‌های دیگر همپوشانی دارند و دارای خصوصیات مشترک هستند. و همین امر شناسایی این دانش‌آموزان در مدرسه گاه مشکل و گاه با اشتباه همراه می‌سازد و در عین حال این مورد می‌تواند برای همکاران و مربیان مراکز مشکلات یادگیری هم به‌عنوان یک چالش محسوب شود.

خوشبختانه در زمینه تشخیص و شناسایی و معرفی انواع مشکلات یادگیری کتاب‌های خوبی موجود است کتاب‌هایی که ترجمه از منابع خارجی هستند و همچنین کتاب‌های تالیفی از اساتید صاحب نظر و همچنین همکاران و مربیان مراکز که حاصل تجربیات خودشان هم هست.

تعدادی از آنها در گروه کتاب‌های کار قرار می‌گیرد، اما چیزی که باعث شد دغدغه و فکر نوشتن این کتاب را در ذهن ما ایجاد کند این بود که در اکثر کتاب‌ها موارد تشخیصی و یا درمانی و نشانه‌ها یک جا و به طور مختصر و مفید که به راحتی بشود به آن مراجع کرد نبود. ما به دنبال ارائه چیزی بودیم شبیه به یک **hand book** که بتوانیم در آن مطالب و تجربیاتی که در طی ۱۶ سال کار در مرکز مشکلات یادگیری جای خالیش را حس می‌کردیم و نبود. به همکاران ارائه بدهیم. یک مجموعه کوتاه و مختصر و طبقه‌بندی شده که به مربیان یک سرخ بدهد یک تلنگر برای به یاد آوری تجربه‌های ارزشمندشان باشد و همچنین بتواند به‌عنوان یک کتاب حاوی مطالب ساده برای آموزگاران علاقمندی باشد که خواهان شناسایی دقیق دانش‌آموزان دارای مشکلات یادگیری در کلاس‌هایشان هستند. در انتها ما امیدواریم که این مجموعه بتواند اهداف مورد نظر ما را در خود داشته باشد و انتظار مربی شاغل در مرکز مشکلات ویژه یادگیری را هم برآورده کند. البته ما اذعان داریم که این مجموعه بی‌نقص نیست و کم و کاستی‌هایی شاید داشته باشد و یا بعد از خواندن فکر کنید جای بعضی مطالب در آن خالی است و به همین خاطر خوشحال خواهیم شد با بازخوردی که از شما می‌گیریم بتوانیم در چاپ‌های بعدی این نظرات سازنده را در کتاب منظور کنیم.

عبدالملکی - آریین

تابستان ۹۵



## مقدمه

دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری<sup>۱</sup> بر طبق تعریفی که از آنها شده است، با هوش هستند.

آنها می‌توانند با آموزش و برنامه‌ریزی دقیق، در یادگیری مؤفق باشند. و همچنین با فراهم کردن پشتیبانی و حمایت‌های مورد نیاز و کمک به آنان برای شناخت بهترین روش برای آموختن و سبک یادگیری، می‌توان مهارت‌های زندگی را به آنان آموخت.

«هرچند که ناتوانایی‌های مربوط به یادگیری امری پیچیده است اما کمک کردن برای یادگیری بهتر، خیلی پیچیده نیست. دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانایی یادگیری هم مثل بقیه دانش‌آموزان حق دریافت آموزش و نیز توان دستیابی به آن را دارا هستند. فقط باید تلاش کنیم تا از بین راه‌های مختلف آموزش بهترین و مناسب‌ترین راه را برای آنها پیدا کنیم در نتیجه این دانش‌آموزان هم می‌فهمند که می‌توانند مطالب را یاد بگیرند و برای دستیابی به این مهارت توانمندی لازم را هم دارا هستند.

و شما مربیان عزیز نقاط قوت آنان را پیدا کنید و از همانجا برای توانبخشی و کمک به یادگیری شان شروع به کار کنید. آنها باید بدانند که درست به اندازه‌ی ناتوانی‌ها و نیازهایشان، توانمندی‌هایی هم دارند.»

**\* متن زیر اظهارات یک کودک دارای ناتوانی یادگیری است بعد از اینکه خدمات مناسب را دریافت کرد.**

<sup>۱</sup> . کودکان ناتوان در یادگیری در یک یا چند فراگرد اساسی روانی در ارتباط با فهمیدن یا کاربرد زبان شفاهی یا کتبی ناتوانی نشان می‌دهند تظاهرات این ناتوانی ممکن است به صورت اختلال در گوش دادن، فکر کردن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن هجی کردن یا حساب باشد. این اختلالات را نتیجه شرایطی دانسته‌اند که شامل نقائص ادراکی، ضایعه مغزی، اختلال جزئی در کارکرد مغز، نارساخوانی، اختلال گویایی و غیره است ناتوانی یادگیری این کودکان از نوع مشکلاتی نیست که بدایتاً مربوط به بینایی، شنوایی، یا نقائص حرکتی، عقب ماندگی ذهنی پریشانی عاطفی و یا کمبود امکانات محیطی باشد. (فریار - رخشان، ۱۳۶۷، ص ۲۴ تا ۲۶)

«من هم به اندازه‌ی هر کس دیگری باهوشم. فقط کارها را به روشی متفاوت انجام می‌دهم. قبلاً فکر می‌کردم، کودن‌ام. فکر می‌کردم نمی‌توانم کارها را درست انجام دهم، اما فهمیدم که من کارها را فقط به روشی متفاوت انجام می‌دادم، و پس از فهمیدن این موضوع دیگر از آن خجالت نمی‌کشم. من می‌توانم به ابزارهای مناسب برای یادگیری بهتر دسترسی پیدا کنم و فرصت‌های برابری را برای خودم ایجاد کنم. انسجام و پیوستگی آنچه در ذهن دارم را با نوشتن افکار پراکنده‌ام روی کاغذ ایجاد می‌کنم. من می‌توانم مثل سایر بچه‌ها کارهایی را انجام دهم، فقط توانمندی‌های من شبیه توانایی‌هایی آنها نیست.»

فناوری‌های کمک آموزشی (Assistive Technology) این امکان را به من می‌دهد تا توانمندی‌هایی شبیه سایر بچه‌ها داشته باشم. پس استفاده از این فناوری‌ها یک نوع فریبکاری و تظاهر (فریب دادن خود) نیست، بلکه ایجاد فرصت‌های برابر با سایر دانش‌آموزان برای من محسوب می‌شود.»

#### \* متن زیر اظهارات مادر یک کودک دارای مشکلات یادگیری است.

«وقتی در دوره پیش دبستان مربی کودکم به من گفت که: فرزند شما مشکل ویژه و خاصی در یادگیری دارد، بهبود روش یادگیری و پیدا کردن راه درست برای یادگیری از دغدغه‌های اصلی من در مورد فرزندم شد دوست داشتم قبل از رفتن به مدرسه در مورد این مشکل و اختلال ویژه بیشتر بدانم تا موثرترین کمک را به او بکنم. من کودکم را می‌دیدم و باور داشتم که او در یادگیری، ناتوان نیست. او فقط به صورتی متفاوت یاد خواهد گرفت من و معلم او باید توانمندی‌های او را می‌شناختیم و خودش را هم در جریان این توانمندی‌ها می‌گذاشتیم. او باید با کمک نقاط قوتش بر مشکلاتش غلبه می‌کرد.»

### روش استفاده از مطالب

مطالب این کتاب به صورتی طراحی شده که می‌تواند به عنوان یک ابزار برای اندیشیدن درباره‌ی نحوه‌ی طراحی و چیدمان یک برنامه درمانی و آموزشی در پایان کار ارزیابی و مشخص شدن نقاط قوت و/یا نیاز و ضعف دانش‌آموز باشد.

### پیام‌های اصلی

- ✓ این مطالب فقط قسمتی از موارد مربوط به شناخت ناتوانی‌های یادگیری است که در طراحی برنامه آموزشی و درمانی کمک کننده، مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ✓ این راهبردهای آموزشی برای همه‌ی دانش‌آموزان مطلوب و برای برخی لازم هستند.
- ✓ منابع کاربردی بسیاری را می‌توانید در سایت زیر مشاهده و استفاده کنید:  
<https://bwwyrdsb.ca/services/student/Modules/LDModule/LD-Modules.aspx>
- ✓ منبع مطالب ارائه شده در این کتاب تحقیقات انجام شده تجربه‌های مولفین در این قسمت می‌باشد.